

Boganmeldelse:

»Fra tilskuer til deltager«

Af Charlotte Abel Mammen,
pædagogisk konsulent

Einar går rundt i sin egen lille verden, mens han snor et bælte rundt om armen og af igen. Gry drikker al den kaffe, som hun kan komme i nærheden af, mens Gerd sidder og piller i en æske med briller. Det er bare nogle af de mennesker den norske psykolog, Per Lorentzen, beskriver med varme og indsigt i sin bog »Fra tilskuer til deltager«. Han beskriver også det personale, der er ansat til at hjælpe disse mennesker, og som ofte er de voksne udviklingshæmmedes nærmeste og eneste kontakt.

Den vigtige relation

Per Lorentzen er meget optaget af relationerne mellem medarbejderne og de voksne udviklingshæmmede. Han mener, at relationen ofte er for overfladisk og tilfældig, fordi medarbejderne ikke ser de udviklingshæmmede som mennesker med et problem men som mennesker, der er et problem. Det giver en meget problemfokuseret tilgang til det pædagogiske arbejde, der kan gøre det svært at få kommunikationen og dermed relationen og den udviklingshæmmedes udvikling og læring til at fungere.

Man kan derfor spørge: Er det de udviklingshæmmede eller medarbejderne, der har brug for kommunikationstræning? Han mener, at medarbejderne, der arbejder med udviklingshæmmede mennesker, har brug for ikke bare at ændre deres kommunikation, men også deres syn på de mennesker, de arbejder for.

Mange gange er det vores holdning og relation til den, vi kommunikerer med, der er afgørende for, om vi tager imod invitationen. Hvis vi ser den udviklingshæmmede som et problem, er det ikke sikkert, at vi tager mod deres invitation til dialog, fordi vi har så travlt med at fokusere på vedkommendes problematiske adfærd. Det betyder, at vi ikke bruger den mulighed, som kommunikationen giver, for at træde ind i den andens oplevelsesverden og se vedkommendes perspektiv. Dermed udelukker vi også muligheden for gennem dialog at skabe en fælles verden, der bygger på gensidighed og samhandling (at gøre noget sammen).

Mindre hoved - mere hjerte!

Per Lorentzen giver en række eksempler på udviklingshæmmede, der enten går rundt i deres egen lille verden eller gentager de samme stereotyperne igen og igen, og hvor medarbejdernes eneste mål er at få dem til at stoppe. Det

lykkes ikke, fordi medarbejderne ikke går ind og møder den udviklingshæmmede der, hvor vedkommende er. Dermed skaber den udviklingshæmmede og medarbejderne heller aldrig et fælles perspektiv, der måske ville kunne bryde mønstret. I stedet skaber de en magtkamp, som ikke har nogen indlysende vinder.

Per Lorentzen opfordrer derfor de mennesker, der arbejder inden for området voksne mentalt handicappede, til at være mere spontane - at handle og reagere som hvis de mødte nogle af deres venner - altså mindre hoved og mere hjerte!

Styrke og svagheder

Bogen styrke er helt klart de mange gode eksempler fra Per Lorentzens hverdag. Her møder vi Gry, Einar og alle de andre, der er et bevis på, hvad konsekvenserne er, når man ikke har tætte relationer til andre mennesker. Her er der virkelig stof til eftertanke samtidig med, at man sidder med et lille smil, fordi portrætterne er så levende, så rummelige og så varme. Og de viser, at det ofte er relativt små ændringer i opfattelse og kommunikation, der skal til for at give beboerne mere livskvalitet.

Svaghederne i bogen er bl.a. de utrolig mange gentagelser og den lidt

»rodede stil«. Dertil kommer, at Per Lorentzen kommer til at modsige sig selv. Måske fordi han ikke for hverken sig selv eller for læseren har defineret centrale begreber som f.eks. faglighed. Han skriver flere steder i bogen, at medarbejderne i de forskellige tilbud arbejder ud fra nogle pædagogiske planer - der ikke er nærmere definerede - men at de ikke fungerer.

Men hvis de udarbejdede planer ikke indeholder relevant viden om den enkeltes funktionsnedsættelse, hvad bygger de så på? Medarbejdernes holdninger, traditioner, følelser og oplevelser? Men det virker jo ikke, og det siger Per Lorentzen jo også! Det er jo netop, når man har adgang til relevant viden og indsigt, at man kan gå ind og møde den enkelte på en autentisk og relevant måde. Selv bruger Per Lorentzen jo også sin viden som psykolog til at afkode og forstå de mennesker, han beskriver, udover at han bruger sig selv som menneske. De to ting er ikke i opposition til hinanden, men en helhed der tilsammen udgør en faglighed, der involverer såvel hovedet som hjertet!